

תצפית זני תפ"א לשוק המקומי – דו"ח מסכם 2018

שם החוקר: עומר דינר – גד"ש סאסא

מבוא: גידול תפ"א בעמק החולה היה עד 2017 מכוון לתעשייה עם זן עיקרי אחד - דזירה.

תיקון 27 לחוק המים, שגרם לעליה במחיר המים לחקלאות והבעיות הקשות במפעלי התעשייה, גרמו לחיפוש אחרי אפיקי שיווק נוספים לתפ"א הגדלים בעמק החולה.

מטרת התצפיות: בדיקה ההתאמה של זני תפ"א הגדלים בעמק החולה לשיווק לשוק המקומי.

מהלך התצפית: פרטים אגרוטכניים: ב- 6.2.18 נזרעו בחלקת קיבוץ סאסא 13 זני תפ"א, 8 בכירים ו-6 אפילים, 8 אדומים-סגולים ו-6 לבנים-צהובים. במוקד המחקרים נזרעה חלקה נוספת, עם 3 זני תצפית וזן אחד לביקורת (דזירה). מחלקת סאסא נלקחו דגימות מערוגה של 1 מ"ר מכל זן, בשני מועדים – 94 ו-118 יום מזריעה (10.5 ו-4.6). בתחילת יוני נאספו הזנים הבכירים ואוחסנו בקירור, והועברו בהדרגה לאריזה ומכירה. הזנים האפילים נאספו עד 20.6. נאספו נתוני יבול, התפלגות גודל, מראה קליפה, ומחירי מכירה. נאספו דוגמאות למחקר שיפור איכות הקליפה בתפ"א (מופיע בנפרד).

תוצאות:

בדגימה השנייה בלטו ביבול כללי הזנים קפטן, ממפיס, לוסינדה ורוזנה.

באחידות התפלגות הגודל בלטו לטובה דזירה, ממפיס, מוצרט, אבולושן ורד-ולנטיין.

עקב הקושי בתזמון אידאלי לאסיף לכל זן וזן, נקבע מועד שרירותי להקמלת הנוף, 105 ימי גידול לזנים הבכירים בתאריך 22/05, 112 ימי גידול לזנים האפילים בתאריך 29/05.

האסיף בחלקה החל ב19/06 והסתיים ב22/06. סדר האסיף היה מהזנים הבכירים אל האפילים.

נעשתה בדיקה ויזואלית לכל זן במהלך האסיף לבחינת יצירת הקליפה, ריקבונות והתרשמות ראשונית כללית.

היבול ברוב הזנים היה גבוה אך ניתן לראות גם קשר ישיר לימי הגידול. כך לדוגמה, בזן רוזנה הבכיר נאסף היבול הגבוה ביותר, מעל 7 טון לדונם, אך באיכות בינונית, ובזנים דזירה או רודיאו האפילים נאסף יבול נמוך יחסית לפוטנציאל, אך באיכות טובה.

הסחורה שנאספה מהשדה נשלחה לקירור גליל ומשם בסוף חודש יוני נלקחו דגימות מכל זן לבית האריזה

"לוטרינגר". לפי דגימות אלה, נקבע אילו זנים יישלחו למיון (גילי, סיפרה, ממפיס, אבולושן, רודיאו, דזירה) ואילו זנים יישלחו ליעוד אחר עקב חוסר התאמה ורצון למנוע הוצאות קירור ומיון גבוהות על זנים באיכות נמוכה. במקביל, נשלחו דגימות מכל זן למעבדה לאחסון למבחן קירור לטווח ארוך (מופיע בנפרד).

באופן כללי, נראה כי הזנים המובילים בשוק המקומי בשנים האחרונות, הם אלו שיובילו את הגידול המסחרי

בגליל. להפחתת התלות בזן לבן בלעדי, יש למצוא לפחות זן אחד לבן נוסף לגידול מסחרי. בזנים האדומים נראה

שיש יותר זנים מתאימים, אך חשוב למצוא אילו מהם יכולים לתת את הערך המוסף בשילוב בין צבע ליבול

ולהתפלגות הגודל המתאימה ביותר לשוק המקומי.

בהקשר למחיר המים הגבוה והצמצום המתמשך בהקצאות שלהם, יש להמשיך לבחון זנים בכירים (105-90 ימי

גידול). דרך קיצור ימי הגידול ניתן להפחית את כמות המים ולשפר את רווחיות הגידול.

נושא חשוב מאוד הוא התאמת הזן לסוג הקרקע, בהיבט צבע הקליפה וצמצום נזקים מכניים באסיף. באופן כללי,

נראה כי הזנים האדומים מתאימים בעיקר לקרקעות הכבול והמינרליות, בעוד הלבנים מתאימים יותר לאדמות

האגם.

1.1. **הזנים שלא נבחרו להמשך: קנברה, אדום בכיר עקב יבול נמוך ובעיית ראשים ירוקים. לוסינדה, זן**

צהוב בכיר שעקב מגבלת הצבע לא רלוונטי כרגע לשוק המקומי. **קפטן וטייסון** כלבנים בכירים אך

באיכות נמוכה ובעיית קליפה. **רד ולנטיין**, אדום חצי-אפיל, עקב יבול נמוך ובעיית קליפה.

1.2. הזנים שנבחרו להמשך מסחרי או חצי מסחרי :

ג'ולי - לבן בכיר לקיצור ימי הגידול ורצף שיווקי, ו**סיפרה** כלבן אפיל בעל פוטנציאל יכול גבוה (הזן הלבן המוביל כיום בשוק המקומי). **רוזנה** אדום בכיר לקיצור ימי הגידול ורצף שיווקי, **ממפיס** אדום אפיל למחצה שמשלב יכול גבוה והתפלגות גודל טובה, **רודיאו** כאדום אפיל שמשלב יכול גבוה וצבע אדום עז. הזן **אבולושן** בלט בצבעו האדום העז, אך ידוע כזן שמתאים רק לקירור קצר ולכן רצוי שייבחן שוב בתצפית חצי-מסחרית. הזן **דזירה** הינו זן דו-תכליתי, המתאים גם לתעשיית העיבוד וגם לשוק הטרי. בהתאמת עומד זריעה וימי גידול, ניתן לשווקו לשוק הטרי, אך נראה שלמעט עסקאות סגורות מראש או מחסור בזנים האחרים, הנטייה של השוק הטרי היא לסגת מזן זה.

בזן **מוצארט**, אשר הינו הזן האדום המוביל בשוק המקומי בשנים האחרונות כתוצאה מיבול יציב והתפלגות גדלים טובה לשיווק, נראתה תופעה מעניינת של בעיות צבע וקליפה במהלך האסיף, אך בתצפית במעבדה לאחסון נראה היה שזן זה בונה מחדש את הקליפה במהלך אחסון ארוך. עקב חשיבות זן זה, רצוי לבחון אותו שנה נוספת בתצפית הזנים.

2. המלצות להמשך:

- א. המשך גידול מסחרי רודיאו וסיפרה.
- ב. תצפיות מסחריות בהיקף בינוני: ממפיס, רוזנה, ג'ולי ואבולושן.
- ג. חזרה על תצפית הזנים החצי-מסחרית שנה נוספת, לבחינה מחודשת והשוואה בתנאי הגידול בגליל של הזנים הרלוונטיים, לפי קטגוריות:
אדום בכיר – סאן רד שנה 1, רוזנה כביקורת.
לבן בכיר – ג'ולי שנה 2.
אדום אפיל – אבולושן שנה 2, מוצארט שנה 2, רוזי שנה 1, ממפיס כזן ביקורת
לבן אפיל – אליסון שנה 1, סיפרה כביקורת.
הפרדת הקטגוריות השונות בהשקיה, קטילת נוף ואסיף באופן נפרד, עקב השונות ביניהן.
התמקדות בשיפור התפלגות הגודל למקסימום סוג א' על ידי התאמת הזנים, אומדי זריעה ותזמון מועד אסיף.
ביצוע תצפית לבחינת הזנים השונים באחסון ארוך - צבע, קליפה ועוד.